

Asia: VN/22626/2023

Hallituksen esitys merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksesta ja MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista

Aluspäästökiellot Suomen aluevesillä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suljetun kierron rikkipesureiden ylivuotovesien päästökielto:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että suljetun kierron ylivuotovesien päästäminen veteen rajataan päästökiellon ulkopuolelle. Rikkipesureiden pesuvesien päästökiellon valmistelun aikana on kuitenkin ollut esillä vaihtoehto, jossa myös suljetun kierron ylivuotovesien päästäminen veteen kielletään Suomen aluevesillä.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että rikkipesurien ylivuotovesiä koskeva lainsäädäntö tulisi olla yhdenmukainen Itämeren maiden kanssa. Tanska on ilmoittanut ottavansa 1.7.2025 alkaen käyttöön avoimen kierron rikkipesurien pesuvesiä koskevan päästökiellon ja vastaavasti suljetun kierron pesurien ylivuotovesien osalta 1.7.2029 alkaen. Tanskan kiello todennäköisesti madaltaa Ruotsin kynnystä ottaa käyttöön vastaava kiello. Asiakokonaisuuden käsittely on parhaillaan vireillä Ruotsissa. Hallituksen esityksessä ehdotetun kiellon laajuuden mukaisesti Suomi jäisi suljetun kierron rikkipesurien ylivuotovesien osalta sääntelyn ulkopuolelle, mikä voisi osaltaan vaikuttaa ympäristölle haitallisten ylivuotovesien päästämiseen Suomen aluevesillä tilanteessa, jossa naapurimaat ovat asettaneet kiellon näiden ympäristölle haitallisten aineiden päästämiseen heidän aluevesillään.

Suomen ja Viron välisessä liikenteessä vastaavaa mahdollista haittaa ei koeta olevan, sillä rikkipesureilla varustettuja aluksia ei tällä hetkellä liikennöi säännöllisessä linjaliikenteessä maiden välillä. Lisäksi Suomea ja Viroa erottaa kansainvälinen merialue, jota ei voida säännellä kansallisella lainsäädännöllä.

Ylivuotovesien rajaaminen kiellon ulkopuolelle on hallituksen esityksessä nähty perusteltuna niiden ympäristövaikutuksen ollessa vähäinen rikkipesureiden aiheuttamaan kokonaiskuormaan verrattuna. Lisäksi, päästökiellosta seuraavasta tarpeesta jättää ylivuotovedet satamaan ja niiden jatkokäsittelystä syntyvä vuotuinen lisäkustannus kohdistuisi erityisesti ro-ro-matkustaja-aluksiin, jotka liikennöivät merkittävän osan ajastaan Suomen aluevesillä.

Liikenne- ja viestintävirasto korostaa, että vaikka mereen päästettävien ylivuotovesien volyymit ovat hyvin pieniä avoimen kierron pesuvesiin nähden, sisältävät suljetun kierron ylivuotovedet jopa 50-kertaisesti haitallisia aineita, kuten raskasmetalleja, pah-yhdisteitä ja ravinteita, avoimen kierron pesuvesiin verrattuna.

Vaikutusarviossa ylivuotovesien päästökiellon kustannusvaikutuksiin liittyy epävarmuutta koskien etenkin satamissa tapahtuvaa haitallisten aineiden vastaanottoa, koska velvoitetta jättää ylivuotovesiä sataman vastaanottolaitteistoon ei toistaiseksi ole ollut. Lisäksi ylivuotovesien sisältämien haitallisten aineiden määrä vaihtelee laitteesta riippuen ja näin ollen tarkka kustannus riippuu ylivuotovesien sisällöstä ja puhdistukselle asetetusta vaatimustasosta.

Vaikutusten on todettu kohdistuvan lähes kokonaisuudessaan kahteen alukseen. Vaikka kyseiset alukset ovat vasta hiljattain otettu käyttöön, näkee Liikenne- ja viestintävirasto tärkeänä, että lainsäädännöllä saavutettaisiin selkeä ohjausvaikutus ja annettaisiin vahva signaali vähäpäästöisempään merenkulkuun.

Tasapuolisen toiminnan takaamiseksi ja yhdenmukaisen sääntelykentän varmistamiseksi Liikenne- ja viestintävirasto ehdottaa, että ylivuotovesien sisällyttämistä päästökiellon piiriin tulisi uudelleenarvioida nyt käsillä olevan hallituksen esityksen yhteydessä. Lisäksi, Liikenne- ja viestintävirasto toteaa tarpeen asian uudelleentarkastelulle ajankohtaistuvan myös kansainvälisen sääntelytyön edistymisen myötä. Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä rikkipesurivesien päästöjen rajoittamista koskevan kansainvälisen sääntelyn neuvottelut ovat käynnissä.

Harmaan veden päästökiellon laajuus:

Harmaiden vesien päästökiellon osalta Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että ehdotettu harmaan veden päästökielto ei koske merenkulun ympäristönsuojelulain määritelmän mukaisia huvialuksia ja/tai -veneitä. Päästökieltoa sovellettaisiin kaikkiin kauppamerenkulun aluksiin, jotka täyttävät MARPOL-yleissopimuksen IV liitteen 2 säännössä annetut kokorajan ja henkilömäärän. Siten päästökielto koskisi bruttovetoisuudeltaan vähintään 400 olevia aluksia sekä tätä pienempiä aluksia, jotka on sertifioitu kuljettamaan vähintään 15 henkilöä.

Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annettua asetusta täydentävä kansallinen sääntely

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmän kehityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset:

Merenkulun ympäristönsuojelulain 7a luvun ehdotetussa uudessa 11 §:ssä on kuvattu aluksen maasähkön käyttöön liittyvät sataman pitäjän tehtävät, erityisesti maasähkөөn kytkeytymistä koskevat ilmoitusmuodollisuudet sataman pitäjän ja aluksen välillä. Liikenne- ja viestintävirastolla on järjestämisvastuu merenkulun tiedonhallintajärjestelmästä, jonka tehtävänä on toimia aluksen ja viranomaisen välisenä tiedonvälittäjänä. Merenkulun tiedonhallintajärjestelmä korvataan 2025 aikana EMSW -asetuksen (asetus (EU) 2019/1239 eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmätyn palveluympäristön perustamisesta) mukaisella järjestelmällä. Edellä kuvatun mukaisesti, merenkulun tiedonhallintajärjestelmä NEMO korvaa nykyisen Portnetin vuonna 2025.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, edellyttävät uudet tiedonvaihtoprosessit rahoitusta järjestelmäkehitykseen ja prosessien kehittämiseen. Merenkulun tiedonhallintajärjestelmään luotavat uudet tiedonvaihtoprosessit edellyttäisivät muutoksia sataman toimintamalleihin. Tietojen keräämisen lisäksi saattaa olla tarpeen tehdä muutoksia satamien tietojärjestelmiin, jotta tietoja voidaan välittää ja vastaanottaa tietojärjestelmärajapinnan avulla. Merenkulun tiedonhallintajärjestelmän kautta voidaan tietojen antamiseen tarjota vaihtoehtoinen käyttöliittymäpalvelu, mikäli Liikenne- ja viestintävirasto katsoo satamilta saatavien tietojen pohjalta sille olevan tarvetta.

Viraston arvion mukaan uudet tiedonvaihtoprosessit edellyttävät Liikenne- ja viestintävirastolta järjestelmäkehityksen tilaamista arviolta jopa 500 000 euron edestä.

Jakeluinfra-asetusta koskeva täydentävä kansallinen sääntely (satamien maasähkö)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Viranomaistehtävät ja vaikutukset:

Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän PURKKI-tietojärjestelmän päivittämistä varten tarvitaan arviolta 50 000 euron kertaluonteinen määräraha ja 5000 euron pysyvä vuotuinen lisäys viraston määrärahoihin. Tarkennuksena todettakoon, että arvioidun 50 000 euron kertaluonteisen määrärahan lisäksi vuotuisen päivityskustannuksen arvioidaan olevan noin 5 000 euroa, ei 55 000 euroa, kuten hallituksen esitykseen on kirjattu.

Hongkongin yleissopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa asiassa.

MARPOL-yleissopimuksen muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa asiassa.

Lontoon pöytäkirjan muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa asiassa.

Muut muutokset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Henkilöluetteloiden julkaiseminen Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla:

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto haluaa lausunnossaan huomioida seuraavan.

Tarkasteltavana olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia merenkulun ympäristönsuojelulakiin sekä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisuudesta käytöstä annettuun lakiin (1686/2009, alusturvallisuuslaki). Liikenne- ja viestintävirastossa on tunnistettu tarve näiden lakien kohdalla täydentää nimettyjä aluksenmittaajia, katsastajia ja tarkastajia.

Näistä tehtävistä säädetään alusturvallisuuslain 38 ja 65 §:ssä ja merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 13 luvun 2 §:ssä. Näiden henkilöiden palkkioista säädetään alusturvallisuuslain 85 §:ssä ja merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 1 §:ssä sekä näiden nojalla annetussa nimetyille katsastajalle ja aluksenmittaajalle sekä nimetyille tarkastajalle maksettavien palkkioiden suuruudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa 799/2022. Näiden henkilöiden virkavastuusta säädetään alusturvallisuuslain 81 a §:ssä ja merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 2 §:ssä.

Näiden nimettyjen julkista hallintotehtävää suorittavien aluksenmittaajien, katsastajien ja tarkastajien yhteystiedot on suostumukseen perustuen julkaistu Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla, jotta asiakkaat voivat heidät tavoittaa. Tietosuojalainsäädännön viimeaikaisen kehityksen myötä on Liikenne- ja viestintävirastossa kuitenkin katsottu, että tällaisissa tehtävissä olevien henkilöiden tietojen julkaisemisesta verkkosivuilla olisi tarpeellista säätää laissa. Vastaava säädös on ehdotettu lisättäväksi liikenteen palveluista annettuun lakiin käynnissä olevassa Data-avaruus, osa 1 -säädöshankkeessa (ehdotettu uusi liikenteen palveluista annetun lain 205 a §).

Liikenne- ja viestintävirasto esittää, että merenkulun nimettyjen aluksenmittaajien, katsastajien ja tarkastajien tietojen julkaisemisesta viraston verkkosivuilla säädettäisiin vastaavalla tavalla alusturvallisuuslaissa ja merenkulun ympäristönsuojelulaissa.

Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutoksia merenkulun ympäristönsuojelulakiin ja eräisiin muihin lakeihin sekä Hongkongin yleissopimuksen ja MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista. Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut hallituksen esitysluonnoksen valmisteluun tuottamalla mm. vaikutustenarviointeja ja asiantuntijaselvityksiä.

Mittler Cea
Liikenne- ja viestintävirasto